

## Ima

Özv. Kriza Jánosné Füzi Borbála unitárius püspökné  
koporsójánál 1895. dec. 4-én.

Nagy Isten! sorsunk minden változásainak, életnek és halálnak szabad tetszésű Ura! Atyánk az ur Jézus által! Lelkünkben mélyen megilletődve, a legmélyebb alázattal borulunk le előtted, szent nevedet imádva e koporsó mellett is; hatalmadat, bölcsességedet és dicsőségedet szólva fájalmunkban is.

Egy aránylag hosszúra terjedt élet fáklyája aludt ki dicsőült halottunkban, kinek az utolsó tiszteletet megadni e gyászba borult hajlékban fájó részvétellel megjelentünk. Egy hosszúra terjedt élet ért benne véget; de a mely nemcsak az évek számánál fogva érdemli meg tőlünk a legnagyobb tiszteletet, hanem még inkább azokért az emlékekért, melyek az ő nemes és példányszerű életéhez fűződnek s a melyek e pillanatban megannyi részint mosolygó, részint siró angyaloként repesik körül koporsóját. Mert azt a 70 vagy 80 évet, a melyeket te, oh öröklétű Isten, az emberi életnek mintegy határául jelöltél ki e földön, a melyeket idvezültünk is kegyelmedből megközelített, mások is sokan elérhetik még; kevesen tul is léphetik; de az örömök mellett, a melyeket ugyan az idvezülttől sem tagadtál meg, a szenvedésekből még nagyobb részt juttatál neki. Pedig mint az arany a tűzben próbáltatik meg: úgy a léleknek is a szenvedések igazi próbakövei. S te, Uram, tudod; de mi is láttuk, hogy elhunyt szolgáló leányod mily nagy és nemes lélekkel hordozta el ezeket is, annyira, hogy szinte nem tudjuk megítélni, mikor volt ő előtted kedvesebb, a mikor szép és derült napjaiban a boldogságot nemes örömmel élvezte, vagy a mikor a csapások és fájdalom árja között, mint kőszirt a tenger hullámainak csapdosásai között, rendületlen hittell és bizalommal megállott, türt és szenvedett, mint egy Madonna?!

Mi Urunk, Istenünk! bizony nagy tanulsággal szolgálhat nekünk a dicsőültnek élete, ha annak csak egyes kimagaslóbb pontjaira is visszatekintünk. Egy szerény papi család körében helyezted vala el az ő bölcsőjét, hol szüleinek és testvéreinek szeretete mellett, már mint bábu-

val játszó kis leányka, megtanulta téged félni, nevedet tisztelni, benned bizni és hozzád imádkozni. Lelkének eme zománcza tündöklök ifjúságán s még ragyogóbbá lesz akkor, a mikor élettársul is a te oltárod szolgálói közül választottál ki számára egyet, a ki dalaival szintugy, mint a vallás szent tűzének ihletésszerű, profétai ápolásával nemcsak magának szerzett halhatatlan nevet, hanem hón szeretett hitvesében, az idvezültben is folyton fokozta a szép, a jó és nemes iránti fogékonyságot és lelkesedést, a mivel szive és lelke a természetnél fogva is oly gazdagon meg volt áldva. S aztán a boldog frigyét szerető gyermekekkel is megáldván, egy oly családi életet adott nekik, a melynél szebbet és áldásteljesebbet költők sem írhatnak. Nem volt abban álnokság és tettetés a házon belül; képmutatás, nagyzási vágy a házon kívül. A legnagyobb egyszerűség, sorsukhoz illő mérséklettség, otthoniasság jellemezte háztartásukat szintugy, mint családi életüket. Nem vágytak ők nagyobb dicsőségre, minthogy férj és nő, apa és anya mindenkor elmondhassák: *„én és az én házam népe tiszteljük az Urat.“* S ezt el is mondhatták, nemcsak ők magukról; de elmondhattuk mi is róluk, kik e családot ismertük, tiszteltük és elmondhatták mindazok, a kik házuknál csak egyszer is megfordultak. Pedig sokan megfordultak ugy a férj állásánál és összeköttetésénél, mint a nő szeretetreméltóságánál és társadalmi tevékenységénél fogva, ki szívének a jótékonyság iránti hajlamát oly korán megkezdette gyakorolni, hogy mint ifju papné már a tanuló ifjúság anyjának neveztetett, velök szemben mindenkor és sokképpen tanusított jóságáért. Majd az egyház és város szegényei iránt is oly mértékben gyakorolta a jótékonyságot, mint kevesek. Pedig, hála érte neked jó Istenünk, nemes szivü, jótékonyságban gyönyörködő és áldozatkész nőkben a mi szeretett városunk nem szükölködik.

Miként áldjunk, miként magasztaljunk mindezekért, oh szerető szent Atyánk Istenünk! Mert neked köszönjük, hiszen a te szereteted munkája volt, hogy ily boldoggá és áldottá tetted idvezültünk ifjúságát szintugy, mint családi életének eme korszakát, a melyről megemlékeztünk. Ah, de te borítottad be annak egét is a bűbánat és fájdalom sötét fellegeivel, te zuditottad szolgáló leányodra azokat a csapásokat is, a melyeknek csak elgondolása is szinte-szinte megrendíti keblünkben a hitet a te gondviselésed iránt. Hiszen korábban, mint várni lehetett volna, szomorú özvegységre juttatád. Összetöréd keblében szívének bálványait, elszólítván mellőle egyenként gyermekeit; elszólítván részben akkor, a mikor ezek is már családi életet alkottak s ezáltal is súlyosbitottad elvesztésök fájdalmát, mert az

édesanyai fájdalomhoz hozzá adtad a nagyanyait is. Testvérei szintén mind itt hagyták. Rokonai közül annyit eltemetett, hogy életének felét bizonyosan gyászban kellett eltöltenie. Ennyi szenvedéssel szívében, ennyi gyászszal házában méltán elmondhatta volna ő is szenvedő prófétáddal: *„jobb a halál napja a születés napjánál“*.

Elmondhatta volna! — — — De nem mondotta. Bámulatra méltó erővel üritette ki a keserü poharat — a keserü poharakat is, a melyeket te, sorsunk intezője jónak láttál kezébe adni. Elvesztvén a hitvesi sziv teljes melegével szeretett férjet, gyermekeiben keresett és talált magának enyhet és vigasztalást. Elnyomta saját szívének fájdalmát, hogy gyermekeinek szerezen örömet és boldogságot. Elvesztvén gyermekeit, unokáit ölelte keblére, ezeknek nevelése és ápolása gondjával igyekezett legyőzni a megmérhetetlen fájdalmat vagy legalább ellensúlyozni azt a maga elébe tűzött nagyanyai kötelességekkel. S mint napsugár a harmatcseppeken: könnyein is ott csillámlott mindenkor a te benned való hit és bizalom. Szünetesei arányában talán még fokozódott jótékonysági hajlama. A szükség, a nyomor enyhítésére, a könnyek letörlésére senki szivesebben nem nyujtotta ki kezét, mint ő. A mit a pálmafáról mondanak, hogy saját terhe alatt nő, róla is el lehet mondani; mert mintha megpróbáltatásai között még nagyobb, még nemesebbé lett volna. Közel másfél éve, hogy már csak szobájához s itt is csak ágyához volt kötve; de ezért sem vesztette el béketüresét. Nem hallotta őt senki panaszkodni és zugalódní. Egy szóval sem keserítette meg a körülte állókat. Az utolsó pár napig még mindig mosolyogva fogadta látogatóit is. Alig gondolhattuk volna, hogy már oly közel van hozzá a halál. . . .

Mindezeket elgondolva, lehetetlen, hogy mi is ajkainkra ne tegyük kezünket, nehogy méltatlan kitakadás törjön ki azokon, a melyért az idvezült még koporsójából is szemrehányással illethetne. Nem panaszkodunk hát haláláért sem; sőt áldunk, szent Istenünk, hogy ezt szinte csak egy szelid álom képében küldötted el hozzá, talán némi jutalmul az életben oly keresztényi önmegadással viselt sok nagy és súlyos megpróbáltatásáért. De hisszük, hogy még nagyobb jutalmát élvezi már az ő lelke, mind annak, a mit e földön cselkedett, te nálad az egekben. Mert te mondtad szent fiad által: *„Légy hív mindhalálíg, s neked adom az életnek koronáját.“* Eme te szolgáló leányod pedig a mi szemeink előtt mindhalálíg hív és igaz volt.

E hittal enyhítsd a kesergők fájdalmát is! Szólj biztatólag a szerető vőnek és menynek, a kiket az idvezült gyermekei helyett gyermekeiként szeretett. Töröld le az unokák könnyeit, kik az áldott

jó nagyanya halálával most másodszor lettek árvákká. Jutalmazd meg mindnyájokat azért a szeretetért, gyöngédségért, tiszteletért, figyelemért és ápolásért, a melyet kiki közülök ez elhunyt iránt életében tanusított; jutalmazd meg azzal, hogy a gyász után, a melylyel őket most béborítottad, ismét gyönyörködhessenek szép napokban, láthatásának még sok boldog esztendőit.

A rokonok közül sokat elsiratott már az idvezült, de vannak sokan, a kik itt vagy a távolban ötet is megsiratják és meg is sirathatják, mert a rokoni szeretetet senki többre nem becsülte, mint az elköltözött rokon. Állj melléjük segedelmeddel, vedd fel sohajtaikat s cselekedjed, hogy szívök még inkább összeforrjon a szeretetben egymás és a veszteség által leginkább sujtott család iránt.

Vigasztald meg az idvezültnek minden igaz tisztelőjét, a kik őszinte részvétellel jöttek el ide ily szép számmal, megadni neki a megérdemelt utolsó tiszteletet, vagy a távolban emlékeznek reá e pillanatban.

Adj a mi egyházunknak sok hozzá hasonló vallásos, buzgó és kegyes lelkű nőt, a kik a te templomodnak, mint ő volt egész életében, méltó diszei legyenek s a tanuló ifjuság iránt is oly anyai szeretet érezzenek és gyakoroljanak.

Adj e városnak szintén sok hasonló mivelt, nemes életű, a jó-tékonyságban gyönyörűséget találó polgárnőt, honleányt, a kik a társadalmat, mint ő tette, szép és nemes tulajdonságaival, érényeivel emeljék, a nyomort enyhítsék, a könnyeket mások szeméről letöröljék.

Tégy mindnyájunkat a hitben, a szeretetben, a tiszta és nemes életben az ő példáinak követőivé.

Az elhunynak pedig adj csendes nyugalmat a földben; lelkének örök üdvösséget a menyben. Szent fiad, az Ur Jézus nevében kérünk, hallgass meg minket. Amen.

### Zárszó.

Isten veled már drága, kedves halottunk! Isten veled! Lehunyt napod, melynek fényét az élet anyyi csalódása és csapása sem tudták elhomályosítani. Miért? Mert lelkedet egy pillanatra sem hagytad elszakadni az égtől, az Istentől. Rajtad betölt a költő ihletett dala :

- Ki vesztett mindent, mi drága itt  
Hitét ha őrzi, őrzi őt a hit.

Igen, a hit, az élő hit, az egy élő igaz Istenben való rendíthetetlen hit és bizalom volt a te lelkednek erőssége és ékessége.

Ez tett téged azzá, a mi voltál. Ez sugárik vissza életednek minden pontjáról. Ez biztosítja neked ott az égben is, a hová már lelked elrepült, az örökélet hervadhatatlan koronáját.

Oh hagyj hátra nekünk is csak egy részét a te nagy hitednek és szeretetednek, hogy tudjunk örömeinkben és boldogságunk napjaiban szerények és alázatosak, bánatinkban és szenvedésink közepette erősek és kitartók lenni.

Nemcsak szeretteid, a kik koporsódat könnyhullatással állják körül; nemcsak barátaid és tisztelőid, a kik itt utolsó tiszteletedre megjelentek, hanem e városon és országszerte ki tudná megmondani hányan mondanak neked most búcsut s őrzik meg emlékedet.

Menj hát békével. Mi nem is tartóztathatunk vissza. S miért is tartóztatnánk, mikor új hazádban éppen olyan szerető szívek várnak, mint a minőktől itt elváltál. Különben is mindnyájunk útja oda vezet, a hova te már eljutottál. Az elválás csak ideiglenes.

Isten veled! Isten velünk!

FRENCZ JÓZSEF.

---

## Karácsoni egyházi beszéd.

János 8. rész, 12. vers.

Reánk virradt ismét Isten jóvoltából a karácson szent ünnepe. Lehetetlen, hogy egy hálasohaj ne emelkedett volna minden igaz keresztény szívéből e dicső nap reggelén a jó Istenhez, midőn a harangok templomba hívogató szavát meghallotta! Éreztétek-e igazán, hogy ma csakugyan ünnep van? Hisz mikor az emberre virad egy-egy nagy ünnep, úgy jön, mintha körülötte ünnepi színt öltene hegy, völgy, halom, mintha minden ünnepelne.

Elgondoltátok-e magatokban, hogy mi a célja és fontossága az ünnepeknek? Hisz valami magasztos és fenséges célja kell hogy legyen, hogy akkor úgy elnémul a város utcái zaja, a mező munkája és a mesterember műhelye nem hangzik a vidám daltól, városon és falvakon az Úr házának harangjai szólanak felidézve az ember lelkében annyi kedves és annál több fájó emléket, elé varázsolnak oly sok kedves arcvonást, a kikkel földi utazásunkban úgy szeretnénk találkozni, s nem találkozhatunk soha, soha.

Az emberek nagyrésze rabja a szokásnak és egyik ember követi a másik példáját. A Krisztus születése után néhány száz évvel elkezdettek ünnepelni s még ma is fennáll e régi jó szokás. Az emberek őseiktől megszokták és az ünnepekhez valami kedves emlék köti. A gyermekek örvidenek, mert ünnepekre új ruhát vagy valami kedves ajándékot kapnak szüleiktől, a szülők örvidenek, mert az ünnepekre hazajön katona vagy tanuló fiuk, a szegény embernek is van valami öröme, ezen a napon az ő asztalára is a fekete kenyér helyett fehér kalács kerül. Oh, de ki tudná elszámolni azon örömeiket, melyek ünnepek alkalmával áradnak az ember életére.

Én ai! azt mondom, hogy az ünnepeknek nem ez a valódi célja. Az ünnepek azért vannak, hogy akkor szünjünk meg a testi munkától és lelkünknek, szellemünknek adjunk eledelt és italt, abból a forrásból, melyből a ki iszik, soha meg nem szomjuhozik. Az ünnepek azért vannak, hogy azok által a prédikációkból és a szent